

אזרחות (לחינוך החרדי) אזרחות (לבת"ס עצמאיים), 1 יח"ל, 034101

שים לב!

השאלות במבחן יחוברו מהחומר המפורט להלן.

מיקוד זה מיועד לנבחני משנה בלבד

א. עם ישראל – עם תורה

נקודות ההתחלה של עם ישראל ושל אומות העולם.
חוקתו הנצחית של עם ישראל ואמנת היסוד שלו.
הזכות של עם ישראל לארץ-ישראל.
ציפייתנו התמידית.
התייחסותנו למדינת ישראל.

ב. אופייה של מדינת ישראל

החלטת האו"ם על תכנית החלוקה, וההכרזה על הקמת המדינה.
מגילת העצמאות: אופי המדינה והמשטר שלה. מעמדה של מגילת העצמאות. הוויכוח על הנוסח של מגילת העצמאות.
מדינת לאום: לאומיות אתנית ולאומיות פוליטית.
מדינת ישראל כמדינת הלאום היהודי. המיעוטים הלאומיים: המיעוט הערבי והמיעוט הדרוזי.
יחסה של מדינת ישראל ליהדות התפוצות, ויחסה של יהדות התפוצות למדינת ישראל.

ג. דמוקרטיה ומשטר דמוקרטי בעולם ובישראל

מהי דמוקרטיה?
דמוקרטיה ישירה ודמוקרטיה ייצוגית.
זכויות האדם והאזרח.
יסודות הדמוקרטיה: חירות ושוויון.
הזכות של הדמוקרטיה להגן על עצמה.
יחס היהדות לדמוקרטיה.
דעת תורה.
חברה דמוקרטית, עקרונותיה: הכרעת הרוב; זכויות המיעוט; תרבות פוליטית דמוקרטית;
פתרון סכסוכים בדרכי שלום; שלטון יציג, נבחר ומתחלף; הגבלת השלטון; מנגנוני פיקוח וביקורת.
הדמוקרטיה כצורת ממשל לעומת צורות ממשל אחרות: מונרכיה ודיקטטורה. משטר פרלמנטרי ומשטר נשיאותי.

שים לב: ראה המשך בעמוד הבא.

ה. המשטר במדינת ישראל

מהי חוקה? הוויכוח לאחר הקמת המדינה בעניין החוקה.
 חוקי יסוד. מהו מעמדם של חוקי יסוד: שריון סעיפים; פסקת הגבלה.
 מהי אזרחות? כיצד נרכשת אזרחות ישראלית, וכיצד מאבדים אזרחות ישראלית.
 זכויות וחובות של האזרח הישראלי.
 חוק האזרחות וחוק השבות.

ז. הרשות המבצעת: הממשלה

מהי ממשלה?
 תהליך כינון ממשלה. הסכמים קואליציוניים. סוגי ממשלות קואליציוניות.
 מעמד ראש הממשלה וסמכותו. מבנה הממשלה ותפקודה. תפקידי הממשלה וסמכויותיה.
 תפקידי השרים, סמכויותיהם ואחריותם. אחריות ממשלתית ואחריות מיניסטריאלית.
 היועץ המשפטי לממשלה: תפקידו והשפעתו על החלטות הממשלה.
 הממשלה והכנסת.
 סיום כהונת הממשלה. ממשלת מעבר.

י. מוסדות ביקורת על רשויות השלטון

לשם מה נחוצה ביקורת?
 מבקר המדינה: בחירתו, מי הם המבוקרים, ומה הם תחומי הביקורת.
 עצמאותו של מבקר המדינה. דוח שנתי של המבקר.
 מבקר המדינה כנציב תלונות הציבור.
 ועדות חקירה ממלכתיות.

יב. דת ומדינה

מהו מעמדה של הדת היהודית במדינת ישראל.
 הסדר ה"סטטוס-קוו" בענייני דת.
 חקיקה דתית ונחיצותה.
 סוגיית "מיהו יהודי" בנוגע לחוק השבות.
 התנגדות היהדות החרדית לאקטיביזם השיפוטי.
 מוסדות דת ממלכתיים:
 — הרבנות הראשית
 — בתי הדין הרבניים
 — הרבנויות המקומיות
 — המועצות הדתיות
 סוגיית החקיקה של חוקי היסוד.

יג. החיים הרוחניים בארץ

סמכויות הלכתיות בלתי ממלכתיות.
 החינוך הדתי הממלכתי. החינוך העל-יסודי "בית יעקב" לבנות.
 ה"חדרים". עולם הישיבות והכוללים.
 חצרות החסידיות.
 ארגונים ומוסדות חרדיים.
 מפעלים סוציאליים.

אזרחות (לחינוך החרדי)

אזרחות (לבתי"ס עצמאיים), 2 יח"ל, 034124

שים לב!

השאלות במבחן יחוברו מהחומר המפורט להלן.

ניסוח הנושאים מתבסס על תכנית הלימודים החדשה.

א. עם ישראל – עם תורה

- נקודות ההתחלה של עם ישראל ושל אומות העולם.
- חוקתו הנצחית של עם ישראל ואמנת היסוד שלו.
- צדק חברתי – זכויות האדם.
- מינויים ציבוריים בהשקפת היהדות.
- הציפייה התמידית של עם ישראל.
- עמדת היהדות החרדית ביחסה למדינת ישראל:
- מסמך הסטטוס-קוו

ג. הדמוקרטיה

- דמוקרטיה ישירה.
- דמוקרטיה ייצוגית.
- משאל עם.
- זכויות האדם והאזרח.
- יסודות הדמוקרטיה.
- זכות הדמוקרטיה להגן על עצמה.
- היחס של גדולי ישראל לדמוקרטיה.

ד. המשטר הדמוקרטי בעולם ובישראל

- עקרונות המשטר הדמוקרטי:
- הכרעת הרוב:
- זכויות המיעוט
- תרבות פוליטית, סובלנות ופלורליזם
- שלטון יציג נבחר ומתחלף
- עקרון הגבלת השלטון:
- חוקים
- הפרדת רשויות
- מנגנוני פיקוח ובקרה
- בחירות
- השוואה בין משטרים דמוקרטיים למשטרים שאינם דמוקרטיים:
- מונרכיה
- דיקטטורה
- צורות בממשל הדמוקרטי:
- השוואה בין משטר פרלמנטרי למשטר נשיאותי

1. חוקה וחוקי יסוד

- חוקה.
- הוויכוח בעניין החוקה:
- עם הקמת המדינה
- האם רצויה חוקה / דיון
- חוקי יסוד:
- מעמדם:
- תנאי השריון
- תנאי ההגבלה
- תוכנם
- חוקי היסוד הקיימים
- חשש היהדות החרדית מפני חוקי היסוד

2. אזרחות ישראלית וזכות עלייה לישראל

- אזרחות מהי?
- חוק האזרחות:
- כיצד נרכשת אזרחות ישראלית?
- כיצד מאבדים אותה?
- חוק השבות:
- הבעייתיות
- התיקון
- זכויות וחובות של האזרח הישראלי.

3. הרשות המבצעת: הממשלה

- חוק יסוד הממשלה.
- מבנה הממשלה.
- תהליך כינון הממשלה:
- הסכם קואליציוני / משמעת קואליציונית
- סוגי ממשלות קואליציוניות:
- ממשלת אחדות לאומית
- ממשלה צרה
- ממשלה רחבה
- ראש הממשלה:
- מעמדו
- סמכויותיו
- נושאים שבאחריותו הישירה של ראש הממשלה
- מבנה הממשלה.
- משרדי הממשלה:
- סוגי המשרדים
- הדגמת פעילות של משרדי הממשלה
- תפקידי הממשלה וסמכויותיה / אחריות ממשלתית:
- קבלת החלטות
- תקנות
- צווים
- הכרזת מלחמה
- תקנון הגנה
- תקנות לשעת חירום

יג. פיקוח וביקורת על רשויות השלטון

נחיצות הביקורת.

מנגנוני הפיקוח:

- מבקר המדינה:
  - חוק יסוד מבקר המדינה
  - בחירת המבקר
  - תחומי הביקורת
  - הגופים המבוקרים
  - עצמאות המבקר
  - דוח מבקר המדינה
- נציב תלונות הציבור.
- ועדת חקירה ממלכתית.
- השוואה בין ועדת חקירה ממלכתית לוועדת חקירה פרלמנטרית.

טו. דת ומדינה

הערה: יש להתייחס לנושאי הפרק המופיעים בפרקים אחרים

המעמד של הדת היהודית במדינת ישראל.

הסטטוס-קוו.

חקיקה דתית ונחיצותה / דיון.

סוגיית מיהו יהודי בחוק השבות.

התנגדות היהדות החרדית לאקטיביזם השיפוטי.

מוסדות דת ממלכתיים:

- הרבנות הראשית
- בית הדין הרבניים
- הרבנות המקומית
- המועצות הדתיות

עצמאות החינוך החרדי.

סוגיית חקיקת חוקי יסוד.

טז. החיים הרוחניים

סמכויות הלכתיות בלתי ממלכתיות.

החינוך במדינה.

כוללי אברכים.

החצרות החסידיות.

ארגונים ומוסדות חרדיים.

מפעלי תרבות תורנית.

מפעלים סוציאליים.